

Kulturstyrelsen

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon 3373 3373
Telefax 3391 7741

post@kulturstyrelsen.dk
www.kulturstyrelsen.dk

25. februar 2013

Den fremtidige varetagelse af arkæologiske ansvarsområder

Kulturstyrelsen har taget stilling til den fremtidige fordeling af arkæologiske ansvarsområder mellem de statsanerkendte museer. Den fremtidige ansvarsfordeling træder i kraft 1. januar 2014.

Hidtil har i alt 42 museer varetaget arkæologisk ansvarsområde. Med omlægningen er antallet reduceret til i alt 27 museer og museumsenheder, der fremover skal varetage et arkæologisk ansvarsområde.

Baggrund

De bygherrefinansierede arkæologiske undersøgelser gennemføres i dag af 42 statsanerkendte museer med hvert sit ansvarsområde. Den internationale evaluering af den arkæologiske undersøgelsesvirksomhed fra 2009 anbefalende, at denne struktur blev gennemgået med henblik på en udvikling frem mod regionale kompetencecentre for arkæologien. Med henvisning til evalueringen blev det desuden i udredningen om fremtidens museumslandskab fra april 2011 anbefalet at koncentrere de arkæologiske undersøgelser på færre museer. Udredningen anbefalede, at styrelsen udarbejder kvalitetskriterier, der kan lægges til grund for tildeling af det arkæologiske ansvar til museerne.

Kulturstyrelsen har på denne baggrund udarbejdet kvalitetskrav (bilag 1), som skal være opfyldt for at varetage et arkæologisk ansvarsområde. Kvalitetskravene er udviklet i dialog med museerne og Det arkæologiske Råd. Der har i forskelligt regi været afholdt seminarer, møder og en høring, hvor parterne er blevet inddraget i processen. I løbet af perioden har der desuden været kontakt med Kommunernes Landsforening og kommunerne. Emnet har tillige været drøftet i Folketingets Kulturudvalg den 23. august 2012, hvor udvalget også blev orienteret om regeringens forslag til ny museumslov. Endelig er Folketingets Kulturudvalg blevet skriftligt orienteret om resultatet af den samlede omlægningsproces.

Den 1. juni 2012 udmeldte Kulturstyrelsen de kvalitetskrav for den arkæologiske opgavevaretagelse, som de skal kunne arbejde efter fra 1. januar 2016. De 42 museer, som i dag varetager et arkæologisk ansvarsområde, blev bedt om inden 1. oktober 2012 at meddele, hvorvidt og hvordan de kunne opfylde de stillede kvalitetskrav inden den angivne frist.

På baggrund af museernes bidrag har Kulturstyrelsen foretaget en fordeling af det arkæologiske ansvar der reducerer antallet fra 42 til i alt 27 museer og museumsenheder (samarbejdende museer), der fremover skal varetage et arkæologisk ansvarsområde.

Der er tale om museer og museumsenheder, der rummer den nødvendige volumen for opgavevaretagelsen, og som med rimelig sandsynlighed kan leve op til de fastlagte kvalitetskrav (jf. bilag 1).

Styrelsens fordeling af ansvaret imødekommer i stort omfang de indkomne tilkendegivelser fra museer og kommuner. Styrelsen har i denne sammenhæng ladet evt. tvivl om museers eller museumsenheders mulighed for at opfylde kvalitetskravene, komme disse til gode, idet de har frem til 2016 til at opfylde kravene.

Indstillinger, der ikke er blevet fulgt:

I nogle få tilfælde har styrelsen valgt ikke at følge de indstillinger, der er modtaget fra museerne. Det drejer sig om:

Øhavsmuseet

Øhavsmuseet har ønsket at overtage det arkæologiske ansvar for Faaborg-Midtfyn Kommune, som i dag varetages af Odense Bys Museer.

Østfyns Museer

Samtidig har Østfyns Museer ønsket at overtage det arkæologiske ansvar for Nyborg Kommune, der ligeledes varetages af museet i Odense.

Styrelsen har valgt ikke at imødekomme disse ønsker, der ville indebære at ansvarsområdet for Odense Bys Museer med stærke arkæologiske kompetencer skulle indskrænkes.

Styrelsen har i disse tilfælde lagt vægt på kommunernes støtte til museerne og på hvordan de arkæologiske opgaver samlet set bedst varetages.

Fremtidig fordeling af arkæologisk ansvarsområde

Nedenfor følger styrelsens fordeling af ansvarsområder fra 2014 i forhold til hhv.

- Museer, der uændret opretholder eksisterende arkæologisk ansvarsområde.
- Museer, der indgår samarbejdsaftale om varetagelse af et arkæologisk ansvarsområde.
- Museer, der fusionerer bl.a. med henblik på varetagelse af arkæologisk ansvarsområde.
- Museer, der har valgt at afgive eksisterende arkæologiske ansvarsområde til et andet statsanerkendt museum.

Museer, der uændret opretholder eksisterende arkæologisk ansvarsområde:

1. Bornholms Museum
2. De kulturhistoriske museer i Holstebro
3. Horsens Museum
4. Kroppedal Museum

5. Københavns Museum
6. Moesgaard Museum
7. Museerne i Roskilde
8. Museet for Thy og Vester Hanherred (inkl. Morsø Kommune¹)
9. Museum Lolland-Falster
10. Museum Midtjylland
11. Museum Salling
12. Museum Sønderjylland
13. Museum Østjylland
14. Nordjyllands Historiske Museum
15. Odense Bys Museer
16. Skanderborg Museum
17. Silkeborg Museum
18. Vejle Museerne
19. Vendsyssel Historiske Museum
20. Vesthimmerlands Museum
21. Viborg Museum

Museer, der indgår samarbejdsaftale om varetagelse af et arkæologisk ansvarsområde:

1. Ringkøbing-Skjern Museum og Museet for Varde By og Omegn indgår en samarbejdsaftale om deres respektive ansvarsområder. De to museer er i dialog om, hvor det juridiske ansvar vil blive placeret.
2. Sydvestjyske Museer og Egns Museet på Sønderkov indgår en samarbejdsaftale om deres respektive ansvarsområder. Det juridiske ansvar er placeret på Sydvestjyske Museer.
3. Østfyns Museer, Øhavsmuseet og Svendborg Museum indgår en samarbejdsaftale om deres respektive ansvarsområder. Det juridiske ansvar er placeret på Øhavsmuseet.
4. Holbo Herreds Kulturhistoriske Center, Hørsholms Egnsmuseum og Folkemuseet indgår en samarbejdsaftale om deres respektive ansvarsområder. De tre museer er i dialog om, hvor det juridiske ansvar skal placeres.
5. Bornholms Museum indgår en samarbejdsaftale med det nye Museum Sydøstdanmark om deres respektive ansvarsområder. Museet har fortsat det juridiske ansvar for arkæologien på Bornholm. Aftalen indeholder desuden andre samarbejder, hvor de to museer kan supplere hinanden fagligt.
6. Museet på Koldinghus har hidtil outsourcet varetagelsen af det arkæologiske ansvarsområde til Museum Sønderjylland. Museet opfordres til at indgå en samarbejdsaftale med Museum Sønderjylland om det fortsatte samarbejde eller lade Museum Sønderjylland overtage ansvarsområdet.

¹ Morslands Historiske Museum afgiver sit ansvarsområde til Museet for Thy og Vester Hanherred.

Museerne kan bruge 2013 til at få samarbejdsaftalerne udmøntet, så den ny struktur er klar 1. januar 2014, og den ny enhed lever op til de opstillede kriterier fra 1. januar 2016.

Museer, der fusionerer bl.a. med henblik på varetagelse af arkæologisk ansvarsområde:

1. Kalundborg og Omegns Museum, Museerne i Odsherred, Holbæk Museum, Ringsted Museum og Sydvestsjælland Museum indgår fusion (Museum Vestsjælland) med virkning fra 1. januar 2013. Den arkæologiske enhed placeres på det tidligere Sydvestsjælland Museum i Sorø.
2. Næstved Museum, Køge Museum og Museerne i Vordingborg indgår fusion (Museum Sydøstdanmark) med virkning fra 1. januar 2013. Den arkæologiske enhed placeres på det tidligere Køge Museum.

Museer, der afgiver deres arkæologiske ansvarsområde:

1. Morslands Historiske Museum har valgt at afgive eksisterende arkæologiske ansvarsområde til et andet statsanerkendt museum.

Ansvarsområdet overgår efter styrelsens beslutning til Museet for Thy og Vester Hanherred. De to museer er i færd med at aftale, hvordan afgivelsen skal foregå.

Opfølgning

Kulturstyrelsen følger løbende udviklingen og de enkelte museers arbejde – blandt andet gennem museumsstatistikken Danske museer i tal samt gennem kvalitetsvurderingerne. Museerne og museumsenhederne har perioden fra udmeldingen om fordeling af ansvarsområder til 1. januar 2016 til at få sikret, at de lever op til kvalitetskravene. I denne periode følger Kulturstyrelsen museerne og museumsenhederne tæt.

BILAG 1

KVALITETSKRAV:
Indsamling <ul style="list-style-type: none">• Nedskrevet indsamlingspolitik for det arkæologiske område. Indsamlingspolitikken skal udspringe af museets forskningsstrategi.• Sikre, at det fastansatte personale besidder de arkæologiske kvalifikationer i forhold til metode og periode, som dækker hovedperioderne*. Der skal foreligge en faglig argumentation for fravigelser herfor.• Sikre, at der er adgang til tidssvarende udgravnings-, opmålings- (GPS) og it-udstyr, der muliggør kvalitet og effektivitet ved foretagelse af arkæologiske undersøgelser samt afrapportering heraf.
Registrering <ul style="list-style-type: none">• Nedskrevne retningslinjer for registrering på det arkæologiske område. Retningslinjerne skal følge gældende standarder (Dansk Museums Dokumentationsstandard/registrering: http://www.kulturarv.dk/museer/museumsdrift/vejledninger/registrering-paa-museer/).• At udførte undersøgelser er afrapporteret med beretninger for arkæologiske undersøgelser• At undersøgelser er indberettet og opdateret til Kulturstyrelsens databaser i tilknytning til den arkæologiske virksomhed (Fund og Fortidsminder og Regin).
Bevaring <ul style="list-style-type: none">• Nedskrevet bevaringsplan for den arkæologiske virksomhed. Bevaringsplanen skal være prioriteret ud fra samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdier.• Indgået aftaler om, hvor fundene magasineres i fremtiden.
Forskning <ul style="list-style-type: none">• Nedskrevet forskningsstrategi for den arkæologisk faglige opgavevaretagelse, hvori det bl.a. fremgår, at der kontinuerligt arbejdes med styrkelse og udvikling af det faglige og akademiske niveau.• Løbende og differentieret forskningsafkast publiceret i relevante akademiske, fagfællebedømte medier (nationalt såvel som internationalt). Inden for en femårig periode fra 1. januar 2014 skal følgende publiceres:<ul style="list-style-type: none">• en monografi eller en ph.d.-afhandling og• to til tre internationale, fagfællebedømte artikler og• fem danske, fagfællebedømte artikler• Museet indgår i relevante faglige netværk og forpligtende forskningssamarbejder med andre museer og vidensinstitutioner i ind- og udland.
Formidling <ul style="list-style-type: none">• Nedskrevet formidlingsstrategi for den arkæologiske virksomhed.• Udgravningsresultater er offentligt tilgængelige (fx via museets hjemmeside)

- Museet skal indgå samarbejder med undervisnings- og uddannelsesinstitutioner og lignende med henblik på undervisningstilbud, f.eks. åbne udgravninger, gennemføre uddannelsesgravninger o. lign.
- Museet tilbyder den anlægsansvarlige at anvende de arkæologiske resultater fra undersøgelser som et værdiskabende element.

Administration, forvaltning mv.

- Nedskrevet administrationsstrategi for den arkæologiske virksomhed, der medfører en effektiv og professionel administration ved forvaltning inden for det arkæologiske område, herunder bygherrekontakt, økonomistyring mv.
- På museets hjemmeside kan findes oplysninger om de ydelser, som museet tilbyder bygherrer og andre anlægsansvarlige, kommuner, uddannelses- og undervisningsinstitutioner etc.
- Museet i planarbejdet samarbejder med den anlægsansvarlige om at anvende de arkæologiske resultater fra undersøgelser som et værdiskabende element.

* Med hovedperioderne menes: ældre stenalder, yngre stenalder, bronzealder, ældre jernalder, yngre jernalder, vikingetid, middelalder, renæssance og nyere tid.